

Година спілкування «Обережно булінг»

Шостак Ольга Олексіївна, класний керівник Рівненського природничо-математичного ліцею «Елітар»

Мета: ознайомити учнів з поняттями «булінг», «види та прояви булінгу», формувати негативне ставлення до булінгу (неприпустимість проявів насильства та булінгу в дитячому середовищі), ознайомити з механізмом реагування та звернення у ситуації булінгу; вироблення у дітей небайдужості до проблеми булінгу, розвиток співчутливого ставлення до жертв насилля, навички надання і отримання допомоги.

Очікувані виховні компетентності:

ціннісно-сміслові: ознайомити учнів з поняттям, формами та структурою булінгу; розвивати навички розуміння мотивів поведінки іншої людини; формувати вміння змінювати модель власної поведінки в залежності від життєвої ситуації;

комунікативні компетенції: усвідомлювати і поважати почуття інших; розвивати навички конструктивного спілкування;

пізнавальні компетентності: розвивати вміння пошуку шляхів виходу зі складної ситуації; формувати ненасильницький світогляд учнів, удосконалювати навички творчого вирішення конфліктних ситуацій; навчати думати про наслідки знуцання, знехтування; привернути увагу суспільства до проблем булінгу;

соціальні компетентності: розвивати навички роботи в парах, групах;

моральні компетентності: формувати співчутливе ставлення до жертв насилля; розвивати навички надання і отримання допомоги; виховувати почуття емпатії та переживання до дитини, яка зазнає насильства.

Форми, методи і прийоми: метод «Мікрофон», робота в групах, парах, інтерактивні вправи: «Я відкритий до всіх», «Інтонія», метод «Думки вголос».

Очікувані результати: наприкінці заняття учні:

пояснюють, що таке булінг;

розпізнають булінг і дружні піддражнювання;

розробляють стратегії подолання булінгу;

демонструють емпатію до жертв насилля, уміння припиняти булінг та звертатися по допомогу;

називають джерела допомоги жертвам булінгу.

Обладнання і матеріали:

- комп'ютер, проектор для перегляду відео;
- фліпчарти (ватмани) та маркери для роботи в групах;
- відеоролики;
- папір, олівці або ручки
- роздавальні матеріали (буклети, плакати, наліпки, карточки для комунікації)

План

1. Вправа «Визначення пріоритетів»
2. Перегляд відеороликів про булінг (10 хв.)
3. Обговорення теми (15 хв.)
4. Робота в групах «Як здолати булінг» (10 хв.) та презентація групової роботи (по 5 хв.)

Метод-вправа «Визначення пріоритетів»

Виконує доповідач. Перед початком уроку попросіть кожну дитину на аркуші паперу написати прізвища чотирьох дітей, з якими вона хоче сидіти поруч за партою. А також прізвище того, когочона вважає своїм найкращим другом. Отриману інформацію передайте вчителю. Коли вчитель проаналізує результати, то легко помітить, кого з дітей «забули», не згадали зовсім. Цей метод має назву «визначення пріоритетів». Завдяки йому можна дослідити комунікацію в колективі й дізнатися, хто в класі жертва, хто агресор, хто є неформальним лідером, а від кого відвернулися однолітки. У класі вив сит плакат «СТОП БУЛІНГ», і визначається, що тепер це місце вільне від цькування.

1. Учитель.Сьогодні ми з вами поговоримо про булінг. Як ви вважаєте, що таке булінг (цькування)?

(просить дітей пояснити, як вони розуміють поняття «булінг»).

Так, справді, кожен із вас має рацію. Якщо підсумувати все, що ми сказали, виходить, щобулінг – це агресивна і вкрай неприємна свідома поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується фізичним або психологічним насильством. Я пропоную нам подивитися декілька відеороликів, в яких розповідається про шкільний булінг і ми побачимо, що це таке. Адже деколи ми можемо навіть не розуміти, що те, щовідбувається з нами, – це булінг.

(дивляться відеоролики)

Відеоролики (посилання)

https://www.youtube.com/watch?v=ztgXThOA_lc

https://www.youtube.com/watch?v=9Nh4_pYHnfA

<https://www.youtube.com/watch?v=Zfp7NCmU9zw>

<https://www.youtube.com/watch?v=UD4yFexFzhl>

2. Обговорення побаченого

Учитель. Отже, щойно ми з вами переглянули відеоролики, які висвітлюють проблему булінгу серед школярів. Далі пропоную обговорити підняті в роликах теми та трохи більше дізнатися про таке явище, як булінг.

3. Доповідь учня (випереджувальне завдання)

«Булінг – це...»

Ситуація з булінгом в Україні доволі невтішна. Статистика свідчить, що 67% дітей стикалися з булінгом в тих чи інших проявах (були жертвою або свідком), а 40% постраждали від цькування ні з ким не ділилися проблемою і не зверталися за допомогою.

Булінг може проявлятися у різних формах:

- Фізичне насильство (завдання ударів, штовхання, підніжки та ін.)
- Економічне насильство (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей жертви, вимагання грошей тощо)
- Психологічне насильство (обзивання, глузування або висловлювання, якими ображається стать, раса або національність, виключення інших із групи чи розповсюдження пліток або чуток)
- Сексуальне насильство (принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, фотографування та відеозйомки у передягальнях, сексуальні погрози та жарти)
- Кібербулінг (образливі повідомлення з погрозами, відредаговані фотографії, блокування акаунтів, шантаж в мережі, висміювання в закритих групах в соціальних мережах).

Багато-хто не надає булінгу великого значення. Але насправді це не просто пустощі або грубість, а особлива форма взаємин, яка за відсутності

своєчасної реакції переростає внаслідок. 18 грудня 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». 228 народних депутатів проголосували за проект Закону №8584, яким вдалося закріпити поняття булінгу (цькування) та відповідальність за його вчинення. В Законі йдеться, що булінг може вчинятися не лише учнями стосовно інших учнів, а також учнями стосовно учителя або вчителем щодо учня. Серед його ознак: повторюваність (адже одноразовий прояв неприязні не буде вважатися цькуванням); наявність сторін «агресор-потерпілий-свідок» у діянні; наслідки для постраждалого у вигляді фізичної або психологічної шкоди. Отже, булінг відтепер карається штрафом від 850 грн або громадськими роботами від 20 годин. Якщо булінг вчинять повторно протягом року або групою осіб, розмір покарання збільшиться до штрафу від 1700 грн або громадських робіт від 40 годин. Тобто, якщо вам вже виповнилось 16 років та ви вчините булінг – то до вас може бути застосована ця відповідальність. Якщо булінг вчинить неповнолітній до 16 років, відповідатимуть його батьки. До них застосовуватимуть покарання у вигляді штрафу або громадських робіт. Окремо передбачена відповідальність за приховування фактів булінгу (цькування) для керівників шкіл. Якщо керівник не повідомить поліцію про відомі йому випадки цькування середучнів, до нього буде застосоване покарання у вигляді штрафу від 850 грн або виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.

Учитель. Як ви вважаєте, чому діти стають агресорами?

(попросіть дітей пояснити їхню думку, а потім підведіть підсумок)

Причинами частих проявів агресії та цькування інших дітей можуть бути бажання звернути на себе увагу, мати авторитет серед однолітків; потерпання від насильства у власній сім'ї; психологічна схильність до агресії, нездатність контролювати свій гнів; в окремих випадках – самозахист, побоювання стати жертвою булінгу з боку інших. Право на захист дітей від булінгу

регламентується як на міжнародному рівні, так і на рівні держав. Так, згідно з Конвенцією ООН про права дитини, дитина має право на захист від незаконного посягання на її честь і гідність. Конституція України в статті 52 передбачає наявність дітей рівних прав незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Водночас, Закон України «Про охорону дитинства» гарантує дітям право на захист від усіх форм насильства – фізичного і психічного, образ, недбалого і жорстокого поводження з ними. Це ж саме право та безпечні умови навчання гарантоване учням і в Законі України «Про освіту». Під час перебування дитини у школі реалізацію цього права повинна забезпечувати школа. У кожній країні існують свої власні методи боротьби з булінгом. Наприклад, Уряд Австралії реалізує програму Bullying No Way у школах країни, в її рамках було розроблено мобільні додатки для дітей різного віку, які вчать емпатії та надають поради щодо протидії булінгу. У Сполучених Штатах Америки було створено сайт StopBullying.gov у співпраці з Міністерством освіти США, Міністерством охорони здоров'я США, Міністерством юстиції США та деякими іншими урядовими агенціями. Він містить загальну інформацію про те, що таке булінг і як йому протидіяти, та тренінги з протидії булінгу. Найефективнішим інструментом боротьби з булінгом у Великобританії визнано «очну ставку» агресора з жертвою за участю медіатора (психолога або педагога). І саме в Британії регулярно проводять антибулінгові тижні. Отже, про проблему булінгу в Україні ми поговорили. Далі ми пропонуємо перейти до роботи в групах. Зараз ми з вами спробуємо розробити стратегію протидії булінгу.

4. Робота в групах «Як здолати булінг»

(Доповідач ділить учнів на 4 групи. Кожній з них дається фліпчарт (ватман) та маркери і пропонується придумати, що можна робити для того, щоб побороти булінг на різних рівнях).

Група 1 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні держави?»
(державна влада)

Група 2 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні школи
(керівництво, вчителі)

Група 3 «Які заходи з протидії булінгу можна впровадити на рівні класу
(всередині)

Група 4 «Які заходи з протидії булінгу може робити кожен учень
(індивідуально)

(Учні обговорюють тему та записують найдоцільніші на їх думку заходи.
Після того, як завдання буде виконане, представник від кожної команди
презентує роботу групи.)

Підведення підсумків

Учитель. Сьогодні ми з вами обговорили важливу проблему суспільства.

Хочу сказати найголовніше: ми всі – учасники процесу булінгу, чи як
агресор, чи як жертва, чи як спостерігач. І ми маємо про це говорити, маємо
діяти, а не стояти осторонь.

5. Метод «Думки вголос»

Мета: визначити причини та прояви шкільного булінгу; перевірити
отримані теоретичні знання.

I команда. Назвати причини шкільного булінгу

II команда. Назвати прояви шкільного булінгу.

Висновки. Отримавши теоретичні знання про причини та прояви
шкільного насильства, діти спроможні змінювати колектив, його цінності,
суспільство в цілому, і цінувати себе як повноцінну особистість.

6. Робота в групах. Вправа «Інтонія».

Мета: підкреслення значення емоцій під час спілкування; формування комунікативних навичок.

Потрібно вимовити з різною інтонацією одну й ту саму фразу «Дай списати алгебру», «Принеси мені завтра диск», «Витри дошку», «Зосередься на завданні».

(Інтонація: 1 група – прохання, 2 група – вимога, 3 група – побажання).

Обговорення:

- З якою інтонацією найлегше було вимовити фразу?
- Що ви відчули, коли вам наказували?
- Що ви відчули, коли до вас зверталися у формі прохання або побажання?
- Якого висновку ви дійшли?

Висновок. Дружні стосунки з оточуючими багато в чому залежать і від тону нашої розмови, і від інтонації слова. Недарма кажуть, що словом можна і врятувати і вбити...

7. Вправа «Я відкритий до всіх»

Учитель. Пропоную всім вам стати в коло. Я передаю вам кульку з ситуацією. Вам потрібно взяти в руку кульку і розповісти про ситуації, які виводять людину з рівноваги і про те, що допомагає в такій ситуації заспокоїтись. Кульку передаєте по колу (По черзі передаю дітям кульки з ситуаціями:

1. Коли мене ображають... .
 2. Коли мене принижують... .
 3. Коли з мене насміхаються... .).
- Діти, що ви відчули під час гри?
 - Чи вплинула ця вправа на ваш настрій?

Висновок. Правильно. Ви відчули тепло руки свого однокласника і це підняло ваш настрій. І ви змогли відкрити своє серце і поділитися наболілим.

. Прийом «Мікрофон»

- Що вам особисто дав цей захід?
- Пригадайте найяскравіші моменти, епізоди роботи в групі, парі, які вам найбільше запам'яталися?
- Як на вашу думку, про що свідчать наші очікування?
- Підійдіть до «Дерева очікування» і скажіть чи справдилися ваші очікування?

Підсумки

1.«Кошик добрих справ».

Учитель. Було б набагато ліпше, якби люди замість булінгу робили щось добре один для одного. Пропоную підвести підсумки за допомогою «Кошика добрих справ». У кошику знаходяться маленькі сердечка, на яких на зворотній стороні написані дії, які потрібно зробити протягом тижня.